

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sotilasvammalakiin lisättäväksi pykälä Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä sotainvalidien laitoshuolosta ja kuntoutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Kyseessä on valtion talousarviossa noudatetun vakiintuneen käytännön kirjaaminen sotilasvammalakiin.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi säännöstä, jonka perusteella määrätään kuntien ja

kuntayhtymien vahingoittuneille tai sairastuneille järjestämän hoidon ja kuntoutuksen korvaus. Muutos on tekninen ja liittyy kuntien ja kuntayhtymien muuttuneeseen kirjanpitokäytäntöön sekä kansanterveyslain muutokseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykytila

Sotainvalidien laitosten käyttömenojen korvaaminen

Sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n nojalla sotainvalideille korvataan sairaanhoitona tiettyjen sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä aiheutuneet kustannukset, joita ovat muun muassa laitoshoidon ja kuntoutuskustannukset.

Sotilasvammalain alkuperäisenä lähtökohdiana on ilmeisesti ollut ajatus, että laissa tarkoitettut korvaukset suoritetaan rahana sotainvalidille itselleen. Käytännössä näin menetellään elinkoron ja muiden jatkuvaluonteisten korvausten osalta. Kirjoitetun lain säännökset korvausten hakemis-, myöntämisen ja maksamisen menettelystä eivät hyvin sovellu lain 6 §:n nojalla sairaanhoitona korvattaviin palveluihin. Näin ollen etenkin laitoshoidon ja kuntoutuskustannusten korvausjärjestelmä

perustuu suurimmaksi osaksi vakiintuneeseen hallintokäytäntöön sekä valtiokonttorin sotilasvamma- ja veteraaniasiat-yksikön (aiemmin tapaturmavirasto) ja sotainvalidien sairaskoteja ylläpitävien yhteisöjen välisiin sopimuksiin. Vain siltä osin kuin palvelun järjestäjänä on kunta tai kuntayhtymä, sotilasvammalain säännökset (6 a—6 c §) kustannusten korvaamisesta ovat varsin kattavat.

Muun kuin kunnan tai kuntayhtymän järjestämän laitoshoidon ja kuntoutuksen osalta käytännöksi on vakiintunut, että korvaus maksetaan suoraan sille laitokselle, joka toimii palvelun antajana. Usein palvelun antajana toimii erityisesti sotainvalidien laitoshoidon ja kuntoutusta varten perustettu ja pääosin julkisella rahoituksella rakennettu laitos.

Laitoksille maksettavan korvauksen suuruus määräytyy nykyisin tarjouskilpailun perusteella. Valtiokonttori kilpailuttaa laitokset ja tekee niiden kanssa sopimukset, joissa sovitaan laitoksille maksettavat hoitopäivähinnat. Laitokset sitoutuvat tarjoamaan tar-

vittavat palvelut sopimuksissa määritellyillä hinnoilla. Tarjouskilpailulla on pyritty hillitsemään laitosten hoitopäiväkustannusten nousua sekä huolehtimaan kuntoutus- ja laitospalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Tarjouskilpailua on sovellettu vuodesta 1994 alkaen. Sitä ennen sotainvalidien sairaskodit kuuluivat valtion toimiehdosopimusjärjestelmään ja saivat kustannusperusteisen valtion korvauksen käyttökustannuksiinsa.

Vuoteen 1995 asti laitosten kulut rahoitettiin valtion talousarviossa momentille 33.22.55 (Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin) varatulla määrärahalta. Vuoden 1996 talousarviossa momentin 33.22.55 määrärahaa vähennettiin 130 miljoonalla markalla. Momentin selviytösosan mukaisesti vähennys otettiin huomioon myönnettäessä avustuksia Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta momentin 33.92.50 (Avustukset yksityisten sosiaali- ja terveysalan yhteisöjen kustannuksiin) arviomäärärahasta. Vastaava summa laitosten käyttökustannuksiin myönnettiin siis tältä momentilta. Kyseessä oli valtionalouden säästöjen aikaansaamiseksi toteutettu budjetitekninen järjestely. Käytännössä rahoitusjärjestely toteutettiin siten, että yhdeksän laitoksen kulut katettiin Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta saaduilla varoilla. Tapaturmavirasto (sittemmin valtiokonttori) puolestaan suoritti entiseen tapaan momentilta 33.22.55 korvaukset niiltä osin kuin Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta maksettavat avustuserät eivät niitä kattaneet. Lopputilitykset vuoden 1996 koko toiminnan kustannuksista toimitettiin valtiokonttoriin tarkastettaviksi. Näin kokonaisvastuu järjestelmän hallinnoinnista säilyi vuoden 1996 alkaessa tapaturmavirastolla ja siirtyi loppuvuodesta valtiokonttorille. Rahoitusjärjestelyn tekninen muutos ei ole vaikuttanut laitosten tai niitä ylläpitävien yhteisöjen oikeudelliseen tai taloudelliseen asemaan.

Vuonna 1996 aloitettua rahoitusjärjestelyä on jatkettu vuosina 1997 ja 1998. Vuoden 1997 talousarviossa momentin 33.22.55 määrärahaa vähennettiin 160 miljoonalla markalla. Kuluvan vuoden talousarviossa puheena olevan momentin määrärahaa vähennettiin 240 miljoonalla markalla. Määrärahojen vähennykset on otettu huomioon myönnettäessä avustuksia Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta.

Sotainvalidien Veljesliitto ry. pyysi syyskuussa 1995 eduskunnan oikeusasiamiehelle

osoittamassaan kantelukirjelmässä oikeusasiamiestä tutkimaan, onko laillista siirtää sotainvalidien laitoshuoltoa ja kuntoutusta koskevia valtion lakisääteisiä menoja katsottavaksi Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettävillä avustuksilla. Sotainvalidien Veljesliitto katsoi järjestelyn heikentävän sotainvalidien sotilasvammalain mukaista oikeutta korvauksen saamiseen. Taustalla oli pelko kuntoutuksen hallinnon siirtymisestä pois valtiolta.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa 3 päivänä joulukuuta 1997 antamassaan päätöksessä, että sotainvalidien kuntoutus- ja huoltolaitosten käyttökustannusten korvaaminen osittain Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta jaettavina avustuksina ei ole sopuosoitussa raha-automaattiasetuksen (676/1967) 29 §:n 2 momentin kanssa, koska näiden käyttökustannusten korvaukset ovat ilmeisesti valtiolle kuuluvia menoja. Asetuksen mainitussa pykälässä todetaan, ettei avustusta tule myöntää menoihin, joiden suorittaminen lakisääteisesti tai muuten ilmeisesti kuuluu valtiolle.

Kuntien saaman korvauksen laskeminen

Sotilasvammalain 6 §:n perusteella korvataan muun ohella vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, koti- ja asumispalveluista, omaishoidon tuesta, koti-, päivä- tai yösaaraanhoidosta, lääkinnällisestä kuntoutuksesta sekä laitoksessa annetusta huollosta aiheutuneet kustannukset. Korvattavasta palvelusta, kuntouttamisesta tai laitoshuollosta ei peritä maksua vahingoittuneelta tai sairastuneelta, vaan sotilasvammalain 6 a §:n 1 momentin perusteella kunnille ja kuntayhtymille korvataan niille aiheutuneet kustannukset.

Sotilasvammalain 6 a §:n 2 momentissa säädetään niistä perusteista, joiden mukaan kunnille tai kuntayhtymille suoritettavan korvauksen suuruus määräytyy. Voimassa olevan lain mukaan sairaanhoitolaitoksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan aiheutuneiden kustannusten mukaan. Terveyskeskuksen antaman tai järjestämän hoidon tai kuntoutuksen korvaus lasketaan kansanterveyslain (66/1972) 25 §:n mukaisesti. Mainittu pykälä kumottiin 1 päivänä toukokuuta 1997 voimaan tulleella lailla (248/1997). Kumotussa pykälässä säädettiin, miten sellaisen terveystieteellisen sairaansi-

jalla hoidettavan potilaan sairaanhoidon korvaus lasketaan, joka ei ole terveyskeskusta ylläpitävän kunnan asukas.

1.2. Ehdotetut muutokset

Sotainvalidien laitosten käyttömenojen korvaaminen

Esityksessä ehdotetaan sotilasvammalakiin lisättäväksi 6 d §, jossa säädetään Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä sotainvalidien laitoshuollosta ja kuntoutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Kyseessä on vakiintuneen hallintokäytännön ja budjettiteknisen käytännön kirjaaminen lakiin. Järjestely ei heikennä sotainvalidien korvausturvaa eikä vaikuta laitosten taloudelliseen tai oikeudelliseen asemaan.

Kuntien saaman korvauksen laskeminen

Esityksessä ehdotetaan lisäksi sotilasvammalain 6 a §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että kuntien ja kuntayhtymien erikoissairanhoidon piiriin kuuluvasta hoidosta aiheutuneet kustannukset korvattaisiin erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 43 §:n mukaisesti, jolloin valtiokonttorin suoritettaviksi tulevat korvaukset olisivat perusteiltaan samat kuin kuntien ja sairaanhoitopiirien suoritettaviksi tulevat korvaukset. Pykälä antaa valtiokonttorille myös mahdollisuuden neuvotella ja sopia palveluista ja niiden hinnoista sairaanhoitopiirin kanssa.

Terveyskeskuksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus ehdotetaan korvattavaksi kansanterveyslain 22 §:n mukaisesti. Pykälässä säädetään, miten toisen kunnan asukaan terveyskeskuksen sairaansijalla saama sairaanhoidon korvaus lasketaan. Korvausperuste kuntien välillä määräytyy siten, että korvaus saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruinen. Korvauksesta vähennetään hoidosta suoritettu asiakasmaksu ja muut toimintatulot. Sotainvalidien osalta vähennettäviin toimintatuloihin ei kuitenkaan laskettaisi asiakkailta perittäviä maksuja ja korvauksia, koska kyseessä olevat hoito ja kuntoutus ovat sotilasvammalain mukaan vähintään 30 prosentin sotainvalideille maksuttomia.

Laskentaperusteita koskevat muutosehdotukset ovat teknisiä ja täsmentäviä. Sotilasvammalain nojalla valtiokonttorin suoritettaviksi tulevat korvaukset kuntien ja kuntayh-

tymien järjestämistä palveluista on syytä yhdenmukaistaa vastaamaan muuttuneita kuntien välisiä lakisääteisiä korvauksia.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Esitys säilyttää mahdollisuuden jatkaa vuonna 1996 aloitettua käytäntöä. Se, missä määrin Raha-automaattiyhdistyksen voittovaroja käytetään sotainvalidien laitosten käyttökuluihin, ratkaistaan vuosittain valtion talousarviossa ja päätettäessä Raha-automaattiyhdistyksen voittovarojen käytöstä.

Esitys ei vaikuta sotainvalidien korvausturvaan tai laitosten asemaan.

Kunnille ja kuntayhtymille suoritettavaa korvausta koskevan säännöksen muutos on tekninen eikä sillä ole kustannusvaikutuksia.

2.2. Organisatoriset vaikutukset

Esitys edellyttää nykyisen käytännön muuttamista siten, että kaikkien laitosten käyttökuluja koskevien hakemusten käsittely keskitetään valtiokonttorille.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Asiasta on kuultu valtiovarainministeriötä ja valtiokonttoria. Esityksestä on lisäksi neuvoteltu Raha-automaattiyhdistyksen, Sotainvalidien Veljesliiton ja Kuntaliiton edustajien kanssa.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lain 6 a §:ssä mainittuja laskentaperusteita ehdotetaan noudatettavaksi jo 1 päivästä tammikuuta 1998. Sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen (1117/1985) 9 a §:n mukaan kunnat toimittavat selvityksen edellisenä vuonna palveluiden järjestämisestä aiheutuneista kuluista seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Kuntien kannalta olisi helpompaa, jos ne voisivat noudattaa samoja laskentaperusteita koko vuodelta.

5. Säättämisjärjestys

Voimassa oleva sotilasvammalaki on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Esitys ei missään suhteessa heikennä sotainvalidien korvausturvaa eikä vaikuta

laitosten asemaan. Hallitus katsoo, että asia voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993, sekä
lisätään lakiin uusi 6 d § seuraavasti:

6 a §

Sairaanhoitolaitoksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 43 §:n mukaisesti. Terveyskeskuksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle kansanterveyslain (66/1972) 22 §:n mukaisesti. Mainittuja korvauksia laskettaessa vähennettäviin toimintatuloihin ei kuitenkaan lueta palvelujen käyttäjiltä perittäviä asiakasmaksuja. Korvaus sosiaalipalveluista lasketaan samoin kuin terveyskeskuksen antamasta ja järjestämästä hoidosta asianomaisen toiminnon kustannusten ja suoritteiden mukaan.

6 d §

Jos 6 §:ssä tarkoitettu korvaus laitoshuol-

losta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai kuntoutuksesta suoritetaan mainitun palvelun järjestäneelle laitokselle, voidaan korvaukseen käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Valtiokonttori jakaa 1 momentissa tarkoitettua määrärahan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____.

Lain 6 a §:n 2 momentissa mainittuja laskentaperusteita sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1998 kuntien ja kuntayhtymien laskiessa vuotta 1998 koskevia 6 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen palvelujen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia.

Naantalissa 18 päivänä kesäkuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993, sekä
lisätään lakiin uusi 6 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 a §

Sairaanhoitolaitoksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle aiheutuneiden kustannusten mukaan. Terveyskeskuksen antaman tai järjestämän hoidon tai kuntoutuksen korvaus lasketaan kansanterveyslain 25 §:n mukaisesti. Korvauksia laskettaessa kustannuksista ei vähennetä palvelujen käyttäjiltä perittäviä asiakasmaksuja. *Mitä sairaansijalla annetun hoidon korvauksen laskemisesta säädetään, sovelletaan vastaavasti terveyskeskuksen korvattaviin avohoidon kustannuksiin, joista korvaus kuitenkin lasketaan käyntikertojen mukaan.* Korvaus sosiaalipalveluista lasketaan samoin kuin terveyskeskuksen antamasta ja järjestämästä hoidosta asianomaisen toiminnon kustannusten ja suoritteiden mukaan.

Sairaanhoitolaitoksen antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle *erikoissairaanhoitolain (1062/1989) 43 §:n mukaisesti.* Terveyskeskuksen *antama tai järjestämä hoito ja kuntoutus korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle kansanterveyslain (66/1972) 22 §:n mukaisesti.* *Mainittuja* korvauksia laskettaessa vähennettäviin toimintatuloihin ei kuitenkaan lueta palvelujen käyttäjiltä perittäviä asiakasmaksuja. Korvaus sosiaalipalveluista lasketaan samoin kuin terveyskeskuksen antamasta ja järjestämästä hoidosta asianomaisen toiminnon kustannusten ja suoritteiden mukaan.

6 d §

Jos 6 §:ssä tarkoitettu korvaus laitoshuollosta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai kuntoutuksesta suoritetaan mainitun palvelun järjestäneelle laitokselle, voidaan korvauksen käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Valtiokonttori jakaa 1 momentissa tarkoitettua määrärahan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Lain 6 a §:n 2 momentissa mainittuja laskentaperusteita sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1998 kuntien ja kuntayh-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*tymien laskiessa vuotta 1998 koskevia 6 §:n
4 ja 5 momentissa tarkoitettujen palvelujen
järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia.*
